

Ka soo warbixinta Arrimaha Hadda ka Socda Somaliland

2025-044-FB-UA, 2025-045-FB-UA, 2025-046-FB-UA, 2025-047-FB-UA

Soo koobida kiiska:

Soo koobida kiiska:

Gudida Kormeerka waxay ogaadeen in nidaamyada Meta aanu ilaalin madax banaanida saxaafada iyo danaha shacabka ee ka warbixinta qadiyada madaxbanaanida Jamhuuriyada Somaliland. Gudidu waxay naqdiyeen ka saaritaanka bogga Facebook iyo xogta ku jirta afar meelood oo ka hadlaysay arrimaha Somaliland, taas oo gobol lagu cadaadiyo saxaafada. Gudidu waxay qaadhaceen go'aanka Meta ee ay ku xidheyso bogga iyo afarta macluumaad ee la baahiyay. Meta waa inay hormarisaa nidaamyadeeda ka hortagga khaladka iyo nidaamyada rafcaanka si ay u xaqiijiso in boggaga wariyayaasha iyo nuxurka ku jira aanu si khaldan looga masixin.

Macluumaadka Kiisaska

Afarta kiis ee Gudidu u tixgelisay inay qayb ka yihiin go'aankan waxa uu la xidhiidha bog Facebook oo lasoo dhigo wararka iyo waxyaabaha ka dhaca Somaliland. Bogga wuxuu isku qeexaa inuu ka hadlo ka shaqeysiga saxaafadda waxa uuna leeyahay qiyaastii 90,000 oo qof oo raacsan.

Janaayo 2025, afar xog baahino ayaa lasoo dhigay bogga. Laba xog baahino waxay ku saabsanayeen safarradii dhawaa ee siyaasadda dibadda Madaxweynaha Somaliland, Abdirahman Mohamed Abdullah oo waxaa ku lifaaqnaa sawirro wata qoraallo sheegaya in tabinta warbaahinta laga mamnuucay. Laba xog baahino kale ayaa la xiriira xaflad dadweyne oo rasmi ah iyo shir siyaasadeed ka dhacay Somaliland, oo ay ku jiraan qoraalo sharaxaad wata. Boga, macluumaadka iyo qoraalada ayaa dhamaan ku qornaa luuqada Somaliga.

Kadib markii isticmaaleyaal ay soo sheegeen boggaas, qofka dib u eegista sameeya ayaa ogaaday in bogga uu jabiyay Akhlaaqda Nacaybka siyaasaddeeda udagsan Meta oo waxa ay ahayd "in aan la daabicin" taas oo micnaheedu yahay in boggii la tiray. Dib u eegaha ayaa sidoo kale saaray afar macluumaad kuwaas oo iyaguna ku xad gudbay isla xeerkii. Akoonka maamulka bogga ayaa xadidaad helay.

Maamulaha bogga ayaa rafcaan ka qaatay go'aanka Meta ee ay ku tirtireyso bogga, oo sidoo kalena wuxuu si gaar ah racfaan uga gudbiyay, masixida afarta qoraal baahino. Racfaanada ku saabsan afarta boostiyo waxaa dib u eegay lix qof oo bini'aadam ah, oo uu ku jiro qofkii horey u gaaray go'aanka, waxaana la qaatay go'aannadii hore. Nidaamyada Meta may siinin mudnaanta go'aanka bogga ee naqdinta oo rafcaankana si toos ah ayaa loo xidhay, oo boguna sidaa ayu u ahaanaa mid aan daabacnayn. Maamulaha boga ayaa kadibna rafcaan u qaatay Gudida.

Ka dib markii ay Guddiga u doorteen kiisaska in dib loo eego, Meta waxay dib uga noqotay dhammaan go'aanadeedii hore waxayna soo celisay boggii iyo afartii qoraal, iyadoo sidoo kalena ka qaaday digniintii. Gudidu waxay heleen 10 rafcaan oo danbe oo ka yimid Somaliland oo ku saabsan ka saaritaano macluumaad, kuwaas oo Meta ay xaqiijisay inuu ahaa khalad oo ay dib usoo celisay.

Inkasta oo Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya ay u aragto inay tahay gobol ka mid ah deegaanka, Somaliland waxay ku dhawaaqday madaxbannaanideeda sannadkii 1991, balse weli ma helin aqoonsi caalami ah. Sida ay sheegeen ururrada u dooda xorriyadda saxaafadda, Soomaaliya waa mid ka mid ah dalalka ugu khatarta badan dunida ee suxufiyiinta, iyadoo ay ku jirto Somaliland, halkaas oo masuuliyiintu cadaadis xooggan saaraan warbaahinta maxalliga ah oo si caburin ah ula dhaqmaan.

Xogta La Ogaaday

Gudidu waxay ogaadeen in ayna jirin wax cudurdaar ah oo ku yaala siyaasada xogta Meta oo lagu xidhay laguna masaxay boga Facebook-ga iyo qoraalada. Ma jiro wax ku yaalay bogga oo ahaa xad gudub oo masixidu waxay ahayd gebi ahaanba mid aan cadaalad ahayn. Masixida xogtu wuxuu si aan joogto ahayn u khilaafsan yahay waajibaadka Meta ee xuquuqul insaanka.

Madalaha dhijitaalka ah, sida Facebook, ayaa ah meelo daruuri u ah saxaafada madaxa banaan ee Somaliland ay ku baahiso wararka iyo macluumaadka ay gaadhsiinayaan daabadayaasha ka socda gudaha iyo caalamkaba. Masixitaanka macluumaadka oo aan cadaaladu ahayn waxa uu xad gudub daran ku yahay xoriyatul qawlka deegaanka oo waxa uu gacan ka gaystaa xaalada cakiran ee saxaafadu ku jirto. Ka saaritaanka boggagu waxay leeyihiin saamayn wayn, gaar ahaan waxay ku leeyihiin wariyayaasha, oo go'aanadaas waa in la eegaa wax badan kahor inta aan la dhaqan gelin.

Nidaamka eegitaanka, oo ka kooban Dib-u-eegista Guud ee Heerka Labaad (GSR) iyo Dib-u-eegista Hay'adaha Xasaasiga ah ee Heerka Labaad (SSR), kuwaas oo ahayd inay calaamadeeyaan kiisaskan, si ku filan mudnaanta umay siinin in bogu uu ku hawlanaa warbixino madaxa banaan. Labada nidaam ee kale ee kahortaga khaladka ah waxay ahayd in la hawlgeliyaa, balse midna si buuxda looma isticmaalin ama gebi ahaanba looma adeegsan.

Ku guuldaraysiga Meta in ay ku darto bogga qodobada nidaamkeedaa naqdinta ee mushkiladaha qaabaysan ee balaadhan ee iman kara. Gudidu waxay si gaar ah uga walaacsan yihiin in nidaamka kahortaga dhaqan gelinta badan aanu mudnaanta siinin danaha shacabka ee wariyayaasha ku shaqeeya luuqada Somaliga. Tani waxay si gaar ah u khusaysaa kadib bayaankii Meta ee Janaayo ee in qaabkeeda cusub ee tafatirta xogta ay yeelato “hadal badan iyo khaladaad yar.” Barnaamijka Diiwaan Gelinta Wariyaha ee Meta, kaas oo siiya badbaado amni oo badan, laakiin kuma jirto Somaliya, oo ay ka mid tahay Somaliland, oo waxaa laga yaabaa in ay wax ka qaban lahayd kiiskan.

Meta kuma laha hal ilo oo dhexe oo diiwaangeliya siyaasadaha nuxurka ee khuseeya bogagga, taasoo dhalinaysa dhibaatooyin la xiriiira mushkilaadaha caddaynta iyo daahfurnaanta.

Go'aanka Gudida Kormeerka

Gudidu wuxuu qaadhaacay go'aanka Meta in aysan daabicin bogga iyo ka saarida macluumaadkii afarta qoraal.

Gudidu waxay sidoo kale ku taliyeen in Meta:

- Isku keento shuruucda iyo tilmaamaha dhaqan gelinta ee ka hadlaya bogga si loo helo xog dhamaystiran oo si fudud loo heli karo oo ku jira Xarunta Daahfurnaanta.
- Mamnuucdo naqdiyayaasha aadanaha kuwaas oo sameeya go'aamada dhaqan gelinta uu mar kale dib u eego racfaanka go'aankaas.
- Cusboonaysiiso nidaamka qiimeynta GSR si loo dedejiyo naqdinta mudnaanta leh ee bogaga la xidhay.
- Sameyso shuruudo iyo nidaam cusub oo ku daraya boggaga ama akoonada ka shaqeeya saxaafada ee deegaanada xoriyatul qawlka la cabudhiyo iyadoo la raacayo ilo awood leh sida jaantuska tasmada ciqaab la'aanta ee Guddiga Ilaalinta Saxafiyiinta.

*Soo koobidda kiisku waxa uu bixinayaa guud marka kiisaska mana bixiyo qiimeyn sharciyad laga duulo.

